

Projekt naukowy „Ciągłość i zmiana. Sto lat rozwoju polskiej wsi” realizowany przez Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN – informacja i zaproszenie

Inspiracją do podjęcia się przygotowania wszechstronnej syntezy naukowej ewolucji wsi i rolnictwa w Polsce, jej mechanizmów, prawidłowości i efektów, analizowanych w długiej perspektywie czasowej, jest przypadająca w 2018 r. stu-letnia rocznica odzyskania przez nasz kraj niepodległości po okresie zaborów. Wspomniane stulecie jest dla badaczy społecznych fascynującym okresem zmian we wszystkich dziedzinach życia, w tym fundamentalnych przemian systemowych. Wieś i rolnictwo odegrały w tych przemianach bardzo ważną rolę. Tytułowy projekt naukowy ma charakter interdyscyplinarny, integrujący dorobek ekonomii, socjologii, demografii, historii, politologii, geografii i innych nauk.

Cele projektu

- Identyfikacja i opis mechanizmów adaptacyjnych występujących w rolnictwie i na wsi w trzech epokach historycznych różniących się podstawami instytucjonalno-systemowymi, uwarunkowaniami zewnętrznymi i poziomem rozwoju kraju.
- Wyjaśnienie prawidłowości i osobliwości ciągłości instytucji społeczno-ekonomicznych w rolnictwie i na wsi, zmian instytucjonalnych i kształtowania równowagi instytucjonalnej w długim okresie (100 lat) zachodzących pod wpływem burzliwych, historycznych wydarzeń (odradzanie struktur państwowych, zmiany granic państwa, wojna, zmiana ładu polityczno-gospodarczego itp.).
- Zbadanie i opisanie, w jaki sposób i w jakim zakresie rolnictwo (jako społeczność, siła polityczna i podsystem gospodarki) odcisnęło swoje piętno na kształcie II Rzeczypospolitej, PRL i III Rzeczypospolitej. Pokazanie rolników i innych mieszkańców wsi jako przedmiot i podmiot historii.
- Zbadanie przyczyn, mechanizmów i rezultatów zmieniającej się roli rolnictwa w życiu gospodarczym, społecznym i kulturalnym zarówno wsi, jak i całego kraju.

- Wyjaśnienie prawidłowości, tendencji i skutków przestrzennych zmian w rolnictwie i na obszarach wiejskich w Polsce w okresie ubiegłego stulecia.
- Pokazanie, w jakim stopniu i w jakim zakresie dziedzictwo okresu przed 1918 r., zwłaszcza po uwłaszczeniu chłopów, miało wpływ na procesy zachodzące na polskiej wsi w późniejszym, badanym okresie.

Zespół badawczy i przewidywane efekty

W realizacji projektu bierze udział większość pracowników IRWiR PAN i grono zaproszonych badaczy z innych instytucji naukowych. Koordynatorami badań i redaktorami publikacji będących ich rezultatem są: prof. prof. Maria Halamska, Monika Stanny i Jerzy Wilkin. Na realizację projektu udało się pozyskać środki z programu „Dialog” Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz z fundacji i instytucji publicznych zajmujących się problematyką wiejską i rolniczą. Z satysfakcją dzielimy się także informacją, że w realizacji projektu naszym partnerem jest Główny Urząd Statystyczny.

Ukoronowaniem projektu będzie obszerna monografia, zawierająca najważniejsze wyniki prac zespołu. Ponadto przewidujemy opublikowanie skróconej wersji wyników badań w postaci dwóch tomów; jednego w języku polskim, drugiego zaś w języku angielskim. Te ostatnie będą miały na celu szerokie upowszechnienie rezultatów badawczych projektu, czemu będą też służyć konferencje planowane na koniec 2018 i pierwszą połowę 2019 r.

Jako odrębną „ścieżkę” upowszechnienia wyników badań związanych z wymienioną rocznicą w odniesieniu do wsi i rolnictwa, otwartą dla wszystkich autorów, proponujemy cykl publikacji na ten temat w naszym kwartalniku. Będzie on dostępny w zeszytach wydawanych w 2018 i 2019 r. oraz opatrzony specjalnym logotypem projektu. Zachęcamy do skorzystania z tej możliwości!

Jerzy Wilkin
redaktor naczelny kwartalnika „Wieś i Rolnictwo”